

Johann Georg II. von Hohenzollern-Brandenburg, Herzog von Jägersdorf

(Jan Jiří II. Hohenzollern-Braniborský, vévoda Krnovský)
(* 16. prosinec 1577 Wolmirstedt; † 12. březen 1624 Levoča)

Jan Jiří II. Krnovský se narodil jako druhorozený syn Jáchymu III. Bedřichovi z Hohenzollern-Brandenburgské větve široké rodiny Hohenzollernů (*27.1.1546; †18.7.1608) a jeho první manželce Kateřině (von Brandenburg-Küstrin; *10.8.1549; †10.10.1602) z celkem 11 dětí, které mu povila. Narodil se do široce rozvětveného Hohenzollernského rodu, jehož slávu založil Fridrich V. z Zollernu, kterého císař Karel IV. jmenoval purkrabím říšského města Norimberku, rodiny odvozující svoje rodové jméno od hradu Zollern – Hohenzollern. Tato rodina je v základu tvořena dvěma větvemi, franckou a švábskou, které se postupem času dále rozvětvovaly. Hohenzollernové držící brandenburgskou marku tvořící kurfiřtskou linii rodu přijali jméno Hohenzollern-Brandenburg, později Hohenzollern-Brandenburg-Preussen¹.

Obr 1. Jáchym III. Bedřich Hohenzollern-Braniborský

Obr 2 . Katarina Braniborsko-Kostřínská

Jako mladší syn neměl Jan Jiří mnoho šancí na dědictví braniborské marky po svém otci a předpokládala se u něj církevní kariéra nebo dynasticky prospěšný sňatek. Ten předběžně domluvili už v dubnu 1598 s Annou (1568-1625) dcerou polského krále Zikmunda II. Vasy, ale ze sňatku sešlo². Cesta markraběte Jana Jiřího z rodného zámku ve Wolmirstedu (v dnešním Sasku -Anhaltsku) do slezského Krnova tak vedla poněkud komplikovanými cestičkami. Důležitým mezníkem na jeho cestě byl Štrasburk, kam odcestoval jedenáctiletý Jan Jiří spolu se svým starším bratrem Janem Zikmundem studovat na městské akademii. Neúspěšně skončil spor kolem jmenování Jana Jiřího administrátorem arcibiskupství ve Štrasburku (1592?), které si nárokovali protestantští předáci, ale nakonec je za zdatné pomoci císaře Rudolfa II. Habsburského získali katolíci. Jan Jiří musel 22. listopadu roku 1604 rezignovat s odstupným 130 000 zlatých a renty 9 000 zlatých ročně splatné od vévody Friedricha I.. A tak místo duchovní kariéry ho očekávala vláda nad hohenzollernským Krnovskem, které získal po svém otci v roce 1606.

Krnovské knížectví vzniklo na troskách Opavského vévodství, patřícího kdysi nemanželské větvi Přemyslovců. Zakoupil je v roce 1524 Jiří z Hohenzollernu s přídatkem Zbožný (Georg der Fromme; 4.3.1484-27.12.1543) a svou moc ve Slezsku (tenkrát jedné z tzv. vedlejších zemí Koruny české) upevňoval obratným lavírováním mezi piastovskými

vládci nad malými slezskými státečky a jagellonskými králi, ale i sňatkem s kněžnou Hedvikou Minsterberskou, vnučkou Jiřího z Poděbrad. Otec Jana Jiřího II. vyženil Krnovské knížectví po svém bratranci Jiřím Bedřichu I. von Hohenzollern-Ansbach (5.4.1539-25.4.1603), který zemřel bez mužských dědiců. Pro další osudy hohenzollernských potomků byl významný příklon předáků tohoto rodu k luteránskému protestantství.

Slezsko, jako zemi Koruny české, začal získávat Jan Lucemburský a plně přičlenění dokonala jeho vnuk Václav IV. Jedním ze zvyků, které byly pro Slezsko odlišné, bylo kvůli polskému dědickému právu, kdy rozrodem piastovského rodu, opavských Přemyslovců nebo potomků Jiřího z Poděbrad drželi všichni knížecí titul. Proto v době předbělohorské bylo Slezsko složeno z mnoha drobných území se statutem knížectví. Koruně české připadlo Vratislavské, Svídnicko-Javorské, Minsterberské, Opavské, Bytomské, Tošecké, Hlohovské, Olešnické, Krnovské, Opolsko-Ratibořské, Lehnické a Těšínské knížectví, která byla udělována lením údělem nebo získávána koupí či dědictvím a majitelé získávali spolu s pozemky i titul slezského knížete. Mezi rody získávající tato území dominovali zejména Hohenzollernové³, kteří ovládali na začátku 17. století knížectví Bytomské, Krnovské, Krosenské, Opolské, Ratibořské a částečně kontrolovali i knížectví Zaháňské. Tvrdě tak konkurovali Habsburskému domu.

M - moravské území	Knížectví:	5 - Volovské	10 - Minsterberské
HR - hrabství	1 - Zaháňské	6 - Vratislavské	11 - Niské
KN - knížectví	2 - Hlohovské	7 - Svídnické	12 - Opolské
O. - Opava	3 - Javorské	8 - Olešnické	13 - Ratibořské
	4 - Lehnické	9 - Břežské	14 - Krnovské
			15 - Těšínské panství
			16 - Pštínské panství

Obr 3. Slezská knížectví rozdrobeného Slezska

Obr 4. Pečeť Jana Jiřího II. Krnovského

*SEREN. PRINC. AC DN. DN. IOHANNES. GEORIVS. MARCH. BRANDENBBORVSS.
STET. POM. VAND. SIL. IAGERNDORF. ETC. DVX BVRGR. NOR. PRIN. RVG*

Přepis latinského textu v češtině

Jasný princ a pán,
pan Jan Jiří markrabě braniborský, štětínský,
pomořanský, slezsko-krnovský etc. kníže
bvrgr.nor.prin.rvg

Obr 5. Jan Jiří II. Hohenzollern-Braniborský
kníže Krnovský

Předání Krnovského knížectví z otce na syna odmítl císař Rudolf II. potvrdit (1606) a spor se dlouho vlekl. V řadách nekatolické šlechty přesto postupně zaujal Jan Jiří Krnovský velmi významné postavení. Na krnovském zámku, který zvelebil, se střídali emisaři Petra Voka z Rožmberka, Václava Budovce, vůdce moravských evangelíků a zastávce autonomie země a stavovských svobod Karla staršího ze Žerotína, vůdce hornorakouských protestantů Jiřího Erasma Tscernembla, předáka evangelických stavů v Uhrách Štěpána Illyesházyho a dalších. Spjoval tak lidi kalvínského smýšlení u saského heidelbergského dvora, v Berlíně, francouzské hugenoty, ale také theology v Basileji a Ženevě. Hybnou silou nepokojů ve Slezsku byl vévoda Jan Jiří II. Krnovský ve spolupráci se svým bratrem Jiřím Zikmundem a vévody Hynkem Václavem a Karlem Bedřichem z Poděbrad a Minsterberka. Ačkoli Slezští stavové zpočátku váhali, vévoda Jan Jiří II. s bratrancem Janem Kristiánem z Hohenzollern-Brandenburg-Bayreuthu (30.1.1581-30.5.1655) vhodnou argumentací přispěli k jejich příklonu ke stavovskému povstání.

Obr 6. Jan Kristian Braniborsko-Bayreuthský

Obr 7. Jan Zikmund Braniborsko-Pruský

Když se 14. dubna 1608 schází v Ivančicích Moravský zemský sněm šlechty a prelátů, jsou Čechové a Slezané pozváni do Čáslavi na jednání o společném vyřešení nástupnictví a vlády v Říši a České koruně. Zde bylo dohodnuto rozdělení vlády – Uhry, Rakousko a Morava spadly do správy Matyáše a Čechy, Slezsko a Lužice zůstaly pod správou císaře Rudolfa II. Celé dohody však byly znehodnoceny roku 1611 vpádem Pasovských do Čech. Po úmrtí svého otce 28.9.1608 je Janu Jiřímu II. svěřen úřad nejvyššího velitele rodových braných sil⁴ a je plně podporován svým bratrem Janem Zikmundem Braniborsko-Pruským, který se stává hlavou rodu. Na jaře tohoto roku byl také jmenován vrchním Slezským hejtnanem knížetem Karlem II. Minsterbergsko-Olešnickým vrchním velitelem slezské zemské hotovosti. V rukou Jana Jiřího se tak koncentruje poměrně velká vojenská moc.

Snad právě pro tuto sílu v rukou Jana Jiřího mu císařem stále není přiznáno předání slezských panství. Také sňatek s Evou Kristinou Württembergskou jej sice v říšské politice posiluje, ale zároveň staví do tvrdé opozice vůči císařským katolickým silám. Také vojenská síla roste, když v létě 1611 je schváleno Slezským zemským sněmem postavení 6 tisícového vojenského kontingentu⁵.

V roce 1613 je Jan Jiří II. hlavním představitelem Slezských evangelických stavů, ale také jmenován svým bratrem jako místodržící braniborské marky⁶. Tohoto roku psal císař Matyáš svému pozdějšímu nástupci Ferdinandu Štýrskému list, kde charakterizoval poměry v České koruně takto: „V Čechách nemohu svolávat žádného sněmu, nechci-li připustit stavovské konfederaci a splnit sliby učiněné protestantům roku 1611. Ve Slezsku markrabí krnovský strojí hanebné úklady našemu rodu. V Uhřích palatin Thurzo dělá si co chce a nestará se o mé rozkazy ani o mé zákazy. Na Moravě se mají věci stejně jako v Uhřích.“ Jan Jiří II. Krnovský je spojen s radikální opozicí kontakty s falckým i saským dvorem, zejména s duší protestantské unie knížetem Kristiánem z Anhaltu.

Jak hodně si Habsburkové nepřejí mít ve Slezsku konkurenční Hohenzollernský rod se ukazuje v roce 1614, kdy je opětovně Janu Jiřímu odepřeno Krnovské knížectví⁷ a navíc jsou zpochybňována i zástavní a jiná práva k dalším slezským knížectvím v držení Hohenzollernského rodu. Není divu, že je

Obr 8. Kristián z Anhaltu

Obr 9. Karel starší z Žerotína

hluboce protihabsbursky zaměřen a jeho hloubka je zřejmá z dotazu v roce 1615, kdy se Jan Jiří II. Krnovský otázel, prostřednictvím svého důvěrníka Hartviga von Sitten, představitele moravských stavů Karla st. ze Žerotína, na postoj Moravy k případnému protihabsburskému povstání. Ten odpověděl slovy jimiž málokdy byla vyslovena tak přesná předpověď věcí budoucích. Žerotín povstání v zásadě neodmítl, ale soudil, že ...“ *se k němu může přistoupit až ve chvíli, kdy už není možná jiná cesta k uchování svobody a je reálná naděje na úspěch tak riskantního činu*“... Soudil, že v dané době tomu tak nebylo. Povstání by nezůstalo omezeno na české země a rozrostlo by se rychle na mezinárodní konflikt. A právě na mezinárodním poli by nezískalo dostatečnou podporu. Evangelická unie v Říši byla dezorientována a měla vlastní zájmy, které nebyly stejné se zájmy stavů habsburské monarchie. Gábor Bethlen v Uhrách je nespolehlivý spojenec, který by se snažil o separátní dohodu s císařem. Turci by nešli do války s Habsburky a Polsko chce napadnout Prusko. Jedinou pomoc lze čekat snad od Nizozemí, Francie by pomohla jen pokud by to ohrozilo španělskou moc a Saskému kurfiřtu, jinak protestantu, se vůbec nedá věřit. Navíc je stavovská opozice v zemích České koruny roztržštěná a nemá jasný program. Výzvu Českých stavů z 25. května 1618 komentoval slovy: „...*Čechové se snaží stát se slavnými tím, že zahubí svoji vlast. Jejich porážky budou počátkem našich, ale vina bude naprosto jejich. Poněvadž sami sebe opustili, nemohou si stěžovat, opustíme-li je my a jiní.*“...⁸

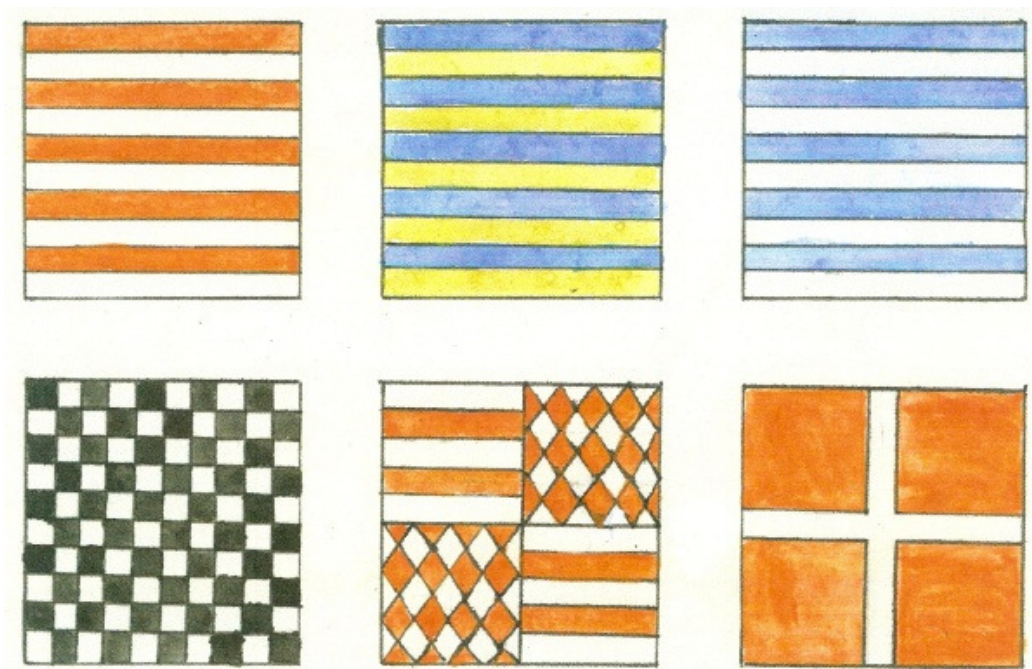
Obr 10. Pravděpodobný znak na praporci Jana Jiřího II.

A jak vojáky Jana Jiřího Krnovského v protihabsburských vojscích poznat? Je otázkou, zda hledat oddíly Slezské, hohenzollernské nebo přímo osobní praporec Jana Jiřího Krnovského. Černá a bílá byla uvedena již u ligistických formací bavorských, ale r. 1635 byly těmito původně heraldickými barvami hohenzollernského rodu označeny braniborské jednotky. Za české války pak patřila stejná barevná kombinace (v šachovaném provedení jak na praporech, tak i neobvykle na šerpách⁹) stavovskému spojenci Janu Jiřímu Krnovskému.¹⁰ Potom co se pruskými vévodou v roce 1618 stali braniborští kurfiřti, byla vytvořena personální unie mezi Braniborskem a Pruskem, jež se později přeměnila v unii reálnou a tento celek nesl označení Braniborsko-Prusko (Brandenburg-Preussen). Od té doby již byla politika pruského vévodství společná s braniborskou. Ve svém bratru měl Jan Jiří II. silnou oporu, což se patrně změnilo po jeho úmrtí na

Obr 12.
Jiří Vilém Braniborsko-Pruský

mozkovou mrtvici, kdy převzal vládu v diplomacii opatrný a čerstvě ženatý Jiří Vilém Braniborsko-Pruský (3.11.1595-1.12.1640).

Obr 11. Pěchotní prapory českých stavů, jejich spojenců a dánské armády

Legenda

- 1) prapor české stavovské pěchoty resp. hornorakouských spojeneckých pluků;
- 2) prapor dolnorakouské pěchoty jako spojence českých stavů;
- 3) prapor české stavovské pěchoty pravděpodobně falckých oddílů Fridricha Falckého jako krále českého;
- 4) prapor pěchoty spojence českých stavů vévody Jana Jiřího Krnovského resp. ansbašských pluků;
- 5) prapor pěchoty spojence českých stavů hraběte Petra Arnošta z Mansfeldu (pravděpodobně osobního pluku);
- 6) prapor dánské pěchoty resp. válečného loďstva Dánského království tzv. Danebrog, nejstarší evropská vlajka.

Třetí Pražská defenestrace 23. května 1618

V červnu 1618 se sešly sněmy ve Slezsku a na Moravě, aby rozhodly o postupu svých zemí. Slezané zaujali vyčkávací stanovisko, ale dávali najevo své sympatie k Čechům a postupně se přidávali k jejich vojenským akcím. Na Karla st. ze Žerotína, jako představitele Moravského zemského sněmu, naléhali osobně Thurn, Jan Jiří Krnovský i Ladislav Velen ze Žerotína, aby se vyslovil pro povstání. Slezané po defenestraci zahájili verbování hotovosti na stav 4000 pěších a 2000 jízdy¹¹ pro ochranu a tím postavili krnovského knížete do čela armády, která byla rozmístěna částečně na hranicích Polska a Kladska. Část z nich, patrně z Kladska se vydala 15. září 1618 o síle 3 000 mužů do východních Čech k Čáslavi, ale vrchní slezský hejtman je stáhl zpět do Slezska, kde drancovalo Niské knížectví a Nisu patřící Habsburkům. V říjnu však bylo vysláno 2000 pěších a 1160 jízdních¹² do jižních Čech aby posílili Českou povstaleckou armádu, kterou vedl známý hrabě Jindřich Matyáš Thurn (24.2.1567 - 26.1.1640).¹³

Obr 14. Jindřich Duval de Dampierre

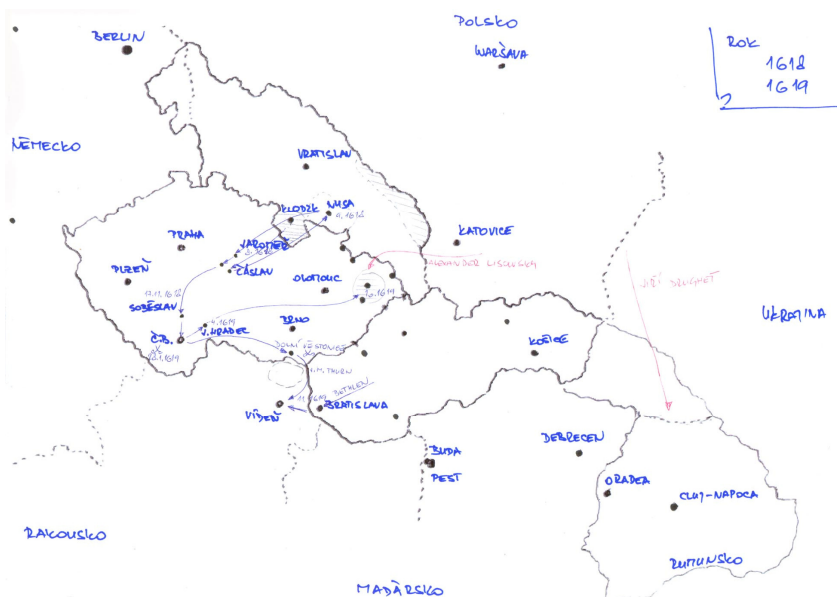

Obr 13. Jindřich Matyáš hrabě Thurn

Jan Jiří II. stále pokoušel posílit Slezský vojenský kontingent a písemně žádal o další 4 praporence pěších a 3 kornety jízdy¹⁴ a snad právě proto se 28. ledna 1619 zmocnil Českých Budějovic a přitom, jak zaznamenal kronikář Pavel Skála ze Zhoře: „...i přes devadesáte vojáků císařských pomordoval v nich, sám neztrativ nic více než devatenáct osob.“

Nakonec vyrazilo v květnu 1619 Moravské stavovské vojsko na Vídeň, vedené Thurnem, Tiefenbachem a Ladislavem Velenem z Žerotína, a střetlo se u Věstonic 5. srpna 1619 v několikahodinové bitvě s císařskými 4100 jezdci a 4000 pěšáky vedenými Dampierrem, kde bojovali Maxmilián z Liechtensteina i Albrecht z Valdštejna. A zvítězilo. Císařští ustoupili k Novým Mlýnům, kde vybudovali opevněný tábor. Stavovské vojsko se opevnilo naproti něj a oba sváděli hlavně jezdecké a dělostřelecké šarvátky. Za tři měsíce činily náklady na stavovské vojsko přes 330 000 zlatých.

Koncem roku 1619 byla evangelickými spojenci ohrožena Vídeň, když Gábor Bethlen ovládl celé Slovensko a Moravanům nabídl pomocný 10 000 sbor jež společně stanul před Vídní koncem listopadu. Z Polska však do Sedmihradska vpadl uherský disident Jiří Drughet s polskými kozáky a začal válku proti Bethlenovi, který musel své vojsko od Vídně stáhnout. Z obléhání Vídně tak sešlo a úspěch ze střetnutí u Věstonic se rozplynul. První pokus povstalců o dobytí Vídně tak ztroskotal. Navíc po jednání s císařem uzavřel „spojenec“ Gábor Bethlen v lednu 1620 příměří za odměnu titulu uherského krále a zisku dvou slezských knížectví.

Jan Jiří Krnovský během zmíněných událostí strávil část dubna v polním táboře u Jindřichova Hradce a smrt císaře Matyáše (+20.3.1619) jej zastihla v táboře mezi Rudolfovem a Lišovem. Neúčastnil se porážky Mansfelda u Záblatí (10.6.1619) ani tažení Thurna na Vídeň¹⁵. Přesto odmítal umírněné hlasy zaznívající ze Slezska a odsuzoval opatrný postup Karla st. ze Žerotína, vůdce moravské nekatolické šlechty a opět verboval do zbraně 2000 pěších k ochraně moravsko-slezských hranic¹⁶. Vývoj situace mu dal za pravdu a na podzim 1619 se přesunul kontingent do Poodří a na přelomu roku 1619/1620 se slezské vojsko vrátilo domů, kde čelilo nájezdům kozáckých oddílů – Lisovčků - ve službách polského krále. Krnovský kníže také uvítal na svém krnovském sídle v březnu 1620 Fridricha Falckého jako českého krále, který po cestě napříč Moravou zajel i do Vratislavi, kde přijal slavnostní hold slezských stavů - „*a byli by mne přijali ještě nádherněji, kdyby nebyli nuceni míti se na pozoru před Poláky*“, cituje Prof. PhDr. Radek Fukala Ph.D. z korespondence „zimního krále“.

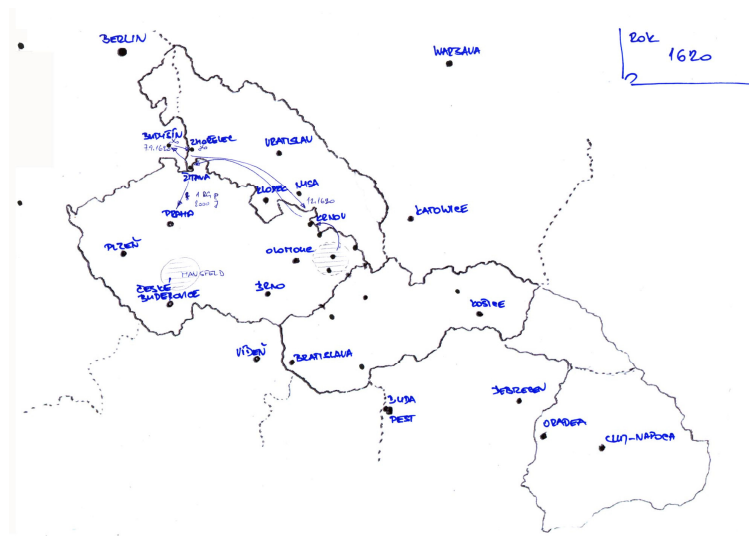
Jan Jiří Krnovský je nyní v pozici nejen důležitého dvořana, rodinného příbuzného, důvěryhodného a aktivního vojenského velitele, spojence nového českého krále, ale je také strážcem důležitých cest na pomezí Slezska a Branibor přes které se přesouvají nejen zbraně a munice, ale i vojska verbovaná za peníze spojenců¹⁷.

Nespolehlivý protestantský kurfiřt, dříve spojenec a nyní protivník, Jan Jiří Saský se od léta 1620 snaží obsadit Horní i Dolní Lužici s hotovostí 15 000 mužů. Fridrich Falcký, český král, žádá dopisem z 29. srpna 1620 markraběte Krnovského aby se svými lidmi (asi 1000 pěších a 200 jízdních a dalším 1000 husarů od Anhalta a 1000 jízdních od Thurna)¹⁸ vstoupil do Horní Lužice ohrožené vpádem ze Saska. Jan Jiří tehdy zmobilizoval všechny dostupné rezervy i ze severních Čech a doplnil stav vojska na necelých 18 000 mužů (6000 Slezsko, 6000 Čechy, 750 jízdy od Vchyšského a Lužická hotovost¹⁹). Pomocnou ruku nabídl i Jáchym Ondřej Šlik jenž zajišťoval jako lužický fojt týlové práce. Pravděpodobně kolem 7. září se dostal Jan Jiří II. Krnovský s 6000 muži k Budyšínu (Bautzen), kde vzal do vazby nespokojené představitele města a odeslal je nejdříve do Žitavy (Zittau) a pak do Prahy.²⁰ Dne 10. září dosadil do města Budyšín posilu o 1200 mužích, kteří mají vzdorovat Sasům. Ještě 25. září píše Jan Jiří II. Krnovský dopis saským stavům a poddaným v kurfiřtství saském, markrabství míšeňském a landkrabství durinském z ležení u města Zhořelec (Görlitz).²¹ Přibližně ve stejné době zpět povolal regiment pěchoty a 2000 jízdy, které chtěl poslat na pomoc armádě do Čech. Město Budyšín se vzdalo saskému markraběti, jmenovanému císařským komisařem²² 5. října 1620. Jan Jiří II. Krnovský se Slezskou hotovostí zde ale nebyl, stále ležel s vojskem před branami města Zhořelce. Posádka Budyšína se vzdala se ctí a dostala povolen „*odchod s doutnáky zapálenými*“ – tj. v plné výzbroji a výstroji se vydala v počtu sedmi praporců na cestu do Vratislavi.²³ Teprve 3. prosince 1620 se Jan Jiří Krnovský se zbytkem slezských vojsk stáhl z obou Lužic zpět do Dolního Slezska²⁴.

Obr 15. Fridrich Falcký z Boží vůle král český, falckrabě Rýnské Falce, císařský kurfiřt, vévoda bavorský, markrabě moravský, vévoda slezský a markrabě obojí Lužice

Bílá Hora 8. listopadu 1620

V době, kdy české povstání zůstalo poraženo na bělohorské pláni, bránil Jan Jiří II. Krnovský proti saské převaze Zhořelec (dnešní Görlitz, resp. Zgorzelec) a Žitavu, kde se zbytky slezské armády úporně bránily proti saským útokům. Početní převaha vojska saského vévody spolu s kapitulací lužických předáků donutily Krnovského na počátku prosince 1620 ustoupit do Slezska.

Účast v bitvě na Bílé Hoře vojsk Slezské zemské hotovosti – tj. vojska pod velením Jana Jiřího II., tedy není možná. I když nejsou přesně známy podrobnosti o návratu zpět povolaneho regimentu pěších a 2000 mužů jízdy. Přesto zůstává faktem, že se všechny dostupné síly protestantských vojsk stahovaly k Praze, ale ne všechny dorazily včas a tak se všude v literatuře uvádí, že ... „na Bílé Hoře za Moravany bojovala jen jednotka hraběte Jáchyma Ondřeje Šlika vydržovaná za moravské peníze a snad i pomocný uherský sbor Révayův, který ale pravděpodobně na bojiště včas nedorazil.“

Po prohrané bitvě na Bílé Hoře se však ale ne všichni dočkali pardonu a tak na mnoha místech dál drželi povstalci města a území. Nekapituloval Mansfeld a dál držel Třeboň, Tábor, Zvíkov a okolí. Také Jan Jiří II. Krnovský, slezské kníže a markrabí braniborský, jemuž zůstala věrná část slezského vojska. Friedrich Falcký, zimní král, jej jmenoval po Bílé Hoře generálním polním plukovníkem a plnomocným komisařem v zemích, které ovládal a císař Ferdinand II. na něj vydal říšskou klatbu. Slezské stavy, které se chtěly poddat císaři, zaplatily 700 000 tolarů dlužného žoldu vojsku, které však velením nebylo poté rozpuštěno. Oddíly o síle 6 000 mužů Jana Jiřího II. se soustřeďovaly v únoru 1621 kolem obsazeného území Slezské Nisy a Kladska, kam z Čech a Moravy přicházeli nespokojení, nesmiřitelní a nepardonovaní odpůrci Habsburků. Postupně zde falcká strana shromáždila v létě 1621 armádu asi 10 000 mužů a obsadila Opavsko²⁵. K jejím vyšším

Obr 16.

velitelům patřili Bernard z Thurnu (syn Jindřicha Matyáše z Thurnu), Václav Bítovský, Jan Adam z Víckova s úzkými vazbami na moravské valachy, také Ladislav Velen z Žerotína, který postavil vlastním nákladem 1000 jezdců. Počítalo se i se zbytky stavovského vojska na severní Moravě a měl se připojit i Sedmihradský vévoda Gábor Bethlen připravující se opět na tažení proti Vídni. Z Říše sliboval pomoc i Friedrich Falcký.

Staroměstská exekuce 21. června 1621

Od 27. března 1621 plánuje a připravuje Jan Jiří se svými veliteli ve Svídnici tažení na Vídeň²⁶. A v létě 1621, v době Pražské exekuce, začaly ve Slezsku vojenské akce Jana Jiřího II. Krnovského a v Horních Uhrách – Slovensku akce Gábora Bethlena. V polovině července se vojsko Jana Jiřího Krnovského vydalo z Nisy a lehce obsadilo Hlubčice (Glubczyce), Krnov, Bohumín, Těšín a Opavu. Císařští však nečekane přepadli a pobili odpočívající povstalecké opilce na zámku v Raduni u Opavy (21.7.1621). Rozzuřený Jan Jiří se obrátil proti Novému Jičínu. V tomto roce vydržovala městská rada Nového Jičína ve městě celý prapor katolických neapolských vojsk (ve španělských službách)²⁷, pod velením plukovníka

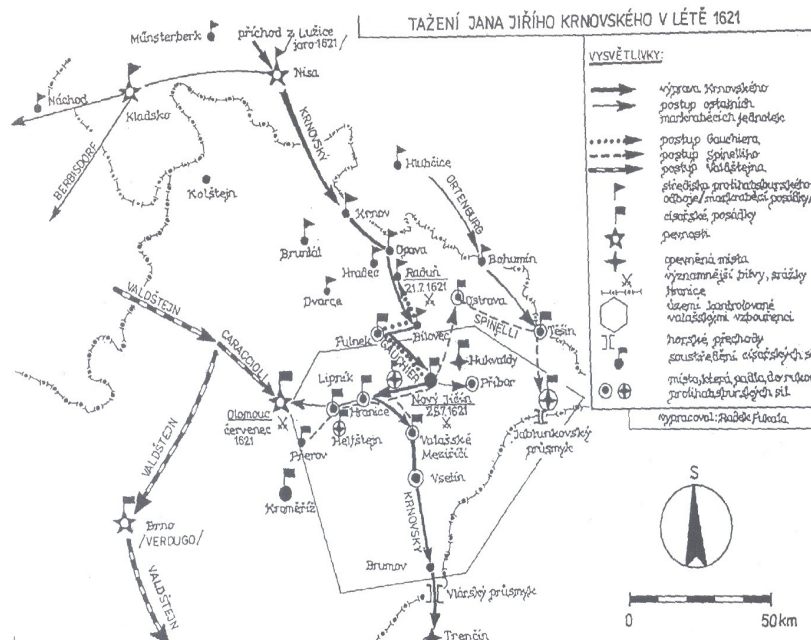

Obr. 17. Ferdinand II. Habsburský, z Boží vůle císař římský, vždy rozmnožitel, německý, uherský a český etc. král, arcivévoda rakouský, vévoda burgundský, štyrský, korutanský, kraňský a württenberský, hrabě habsburský, flanderský a tyrolský

Kosche²⁸, který přepadl u Raduně pustošící protestantská vojska markraběte Jana Jiřího Krnovského²⁹. Patrně v odvetu za to přitáhl Jan Jiří II. Krnovský 24. července 1621 k Novému Jičínu, jehož hradby Kosche hájil a dal zapálit předměstské stodoly až vyhořelo celé město. Neustálá dělostřelba bránila měšťanům v hašení a neapolské vojsko (o 400 mužích), které se pokoušelo z obklíčeného města uniknout, podlehl obrovské přesile krnovského vojska (12.000 mužů) a bylo zcela zmasakrováno v poli nedaleko Horního předměstí, kde dnes stojí tzv. Španělská kaple³⁰. Jiná literatura uvádí že město bránily španělské a italské oddíly plukovníka Gauchiera³¹. Krnovského rejtari, kterým velel mladší Thurn, zapálili předměstí až plameny ohrožovaly město. Plukovník Gauchier s hrstkou jezdců prchal z Nového Jičína, kde zbývající císařští vojáci pomýšleli na kapitulaci. Během jednání u Nového Jičína neudrželi velitelé krnovského oddílu své bojovníky, rozzuřené předešlým vražděním na zámku v Raduni, a ti pronikli za hradby a pobili všechny „Nepolitánce“. Proto se v pověstech vyskytuje situace, kdy se „vojáci krnovského mstili za své zabitě druhy na španělích“³². Španělská kaple na jihozápadním okraji Nového Jičína, vystavěna nad hroby možná pěti stovek italských a španělských žoldnéřů, zůstala památkem nejkrvavější srážky bojovníků z řad české pobělohorské emigrace.

Krnovští se poté spojili se vzbouřenými valachy držící Vsetínsko, Broumovsko a Vizovicko. Společně obsadili strategické průsmyky mezi Těšínskem, Moravou a Slovenskem vedoucí do Horních Uher, odkud se očekával příchod Gábora Bethlena. Na Moravu posléze přesunul své síly Albrecht z Valštejna, který obsadil západní břeh Moravy a strhnul mosty vedoucí přes řeku Moravu. V srpnu 1621 proniklo Krnovského vojsko na Slovensko a u Trnavy se spojilo s Bethlenovými oddíly. Podle plánu zajišťovaly síly Jana Jiřího pěší síly a dělostřelectvo a Bethlenovy síly ochrannou lehkou jízdu. Společně postupovali přes Senec a Jur a následně zaútočili na Bratislavu a zde došlo mezi nimi k prvním neshodám. Dostali se mezi dva kameny, Prešpurk – Bratislavu hájil Lazar Schwendi a na Žitném ostrově stály oddíly Maxmiliána Liechtensteina. Po 1. září upustili spojenci od neúspěšného obléhání a vzdali se tak druhého pokusu o útok na Vídeň. Bethlen začal uvažovat o míru s císařem. V září se však spojenci přelili na jižní Moravu, obsadili Skalici a napadli Strážnici, Veselí a Uherský Ostroh. Pokusili se dobýt a obsadit Uherské Hradiště, kde neuspěli, ale dokázali ovládnout prostor od Hodonína, Hranic na Moravě, Lipníku nad Bečvou k Litovli, Uničovu a Zábřehu na Moravě³³. Tak se Krnovskému podařilo ovládnout celé východní Pomoraví a obsadit tu většinu měst. Zdálo se, že válečné štěstí Janu Jiřímu přeje, ale v době, kdy marně dobýval Uherské Hradiště (11.10.1621), posílili císařští na Moravě. Na její území ustoupily jednotky, které neuspěly při obléhání Nových Zámků, a objevily se v zádech emigrantů,

jejichž situaci ztěžovala nekázeň Bethlenových bojovníků. Loupení a drancování moravských městeček a vypalování vesnic vyvolávalo odpor obyvatel vůči Bethlenovým vojákům. Blížila se zima a chatrně zásobované vojsko Jana Jiřího potřebovalo najít zimní kvartýry. Nejvhodnější se zdála být Olomouc, kterou začátkem listopadu oblehli. V polovině listopadu se ale podplukovníku Contimu podařilo Olomouc ubránit a za tak nepříznivých okolností se začalo spojenecké vojsko drodit a ustupovat.

Obr 17. Pohyb vojsk Jana Jiřího II. Krnovského

Markrabě Jan Jiří pak odtáhl směrem na (Valašské) Meziříčí a Vlárský průsmyk s plánem opět se spojit v Horních Uhrách s vojsky Gábora Bethlena. Ten však ustoupil hlouběji do Horních Uher a krnovské vojsko se začalo stahovat do Slezska. Po neúspěšné bitvě o Olomouc vylíčil svým důstojníkům situaci a vydal poslední rozkazy – *stáhnout se do Slezska, že on za nimi pak přijede*³⁴. Tak se stalo, že koncem roku 1621 obsadila vojska Jana Jiřího II. stahující se ke Kladsku město Bílovec kvůli obraně proti císařským, avšak byla poražena saským plukovníkem Craftem z Bodenhausenu³⁵ 22. ledna 1622. Město bylo zřejmě tehdy vyplněno a je dokladováno, že setník Mikuláš Rohr z Kamene na Bravanticích při té příležitosti odnesl pražmouřský urbář z roku 1606³⁶.

Rok 1622

Poražené vojsko Jana Jiřího se stahovalo do Slezska, zatímco jeho velitel hledal azyl v Uhrách a Sedmihradsku. Dorazil k Bethlenovu dvoru v Košicích a pokoušel se opětovně vzkřísit naději na protihabsburský odpor s pomocí Sedmihradského knížete, příbuzných v říši a exilového dvora Fridricha Falckého³⁷. Znovu se přesvědčil o neschopnosti Gábora Bethlena, který skutečně již v říjnu 1621 zahájil mírová jednání s císařskými. Dokument, který podepsali v poslední den roku 1621³⁸ na Mikulovském zámku, zajišťoval Sedmihradskému knížeti vládu ve východních Uhrách (ale i ve dvou slezských knížectvích) a přinášel i vysoké odškodné. Tím se fakticky spojenecké vojsko rozpadlo. Míru zoufalství některých moravských rebelů dosvědčuje jejich pokus o zajmutí a vydání Jana Jiřího Krnovského císaři. Na Moravě a ve Slezsku hrozilo nebezpečí, že padne do rukou habsburských špehů, nebo bude úkladně zavražděn. Proto se stáhl s některými elitními jednotkami do Uher a zbytek vojsk svěřil do rukou Františka Bernarda Thurna. Ten namáhavým pochodem zimními horami s většinou sil unikl a třebaže vojsko již bylo značně opotřebované i demoralizované, obsadil hrabství Kladeck s městem, pevně se zde usadil a učinil z něj pevnost, která se pak stala hlavním ohniskem protihabsburského odboje v zemích Koruny české.

Obr. 18. Mapa Kladeckého hrabství z roku 1641

Dá se říct, že jinak byl celý rok vyplněn diplomatickým jednáním. Obě strany bezostyšně klamaly jedna druhou i své okolí. Jedinou světlou výjimkou byl odpor a obrana Kladecké pevnosti, kterou spojenci Jana Jiřího Krnovského udrželi až do 28. října 1622. Zde odolávalo pod velením Františka Bernarda hraběte Thurna přibližně 1 800 mužů. Bohužel přílišnou přesilou nebylo možno dlouho neutralizovat a spíše zde byla snaha o získání co nejlepších podmínek pro čestný odchod z města. Vždyť zde proti obráncům stály síly Jana Jiřího Saského, vojsko arciknížete biskupa Karla Habsburského, regimenty Valdštejnovy, Šlikovy, Collaltovy i Liechtensteinovy³⁹.

Rok 1623

Tento rok patřil pro protihabsburské spojení k neúspěšným. V únoru 1623 byl Friedrich Falcký císařem zbaven kurfiřtské hodnosti a vlády nad Horní Falcí. Habsburkům se tak otevřela přímá cesta do Nizozemí. A znovu se začalo s přípravami na další výpravu do zemí Koruny české, kde by se snad daly opět vyvolat nepokoje a snad i útok na Vídeň. V představách o válečném postupu měli hrát důležitou roli jak Kristián Halberstadtský tak i Gábor Bethlen společně s Janem Jiřím Krnovským. Předpokládal se i vstup Švédska do válečných akcí. Bohužel byl u Stadtlohnu Kristián Halberstadtský 6. srpna poražen a z průniku do severních Čech nebylo nic. Gábor Bethlen společně s Janem Jiřím vyrazil na začátku srpna ze Sedmihradska směrem do Horních Uher, Moravy a Čech, do Košic dorazil 13. září a oba pochodovali směrem na západ. První kolonu vedl patrně Jan Jiří Krnovský, který se koncem října dostal do Valašského Meziříčí. Bethlen postupoval jižněji směrem na Nové Zámky a Prešpurk. Oba spojenci se pak spojili v říjnu u Trnavy⁴⁰. Vzápětí vyrazili jižním směrem a zaskočili císařskou armádu v Hodoníně, kde se jí podařilo obklíčit. Jan Jiří Krnovský však mezitím u Trnavy onemocněl a tak jeho účast na akcích byla značně omezena. Většinou se pohyboval v okolí Valašského Meziříčí. Celé situace využil jak Gábor Bethlen tak i císařský dvůr, když jeden si uvědomoval, že západní spojenci už neprijdou a dostává se do mezinárodní izolace a druhý chtěl zachránit zbytky vojsk, které ještě měl. Proto obě strany 5. listopadu přistoupily na kompromisní dohody „druhým vídeňským mírem“ a klidem zbraní. Bohužel opět na úkor třetí zúčastněné strany – Jana Jiřího Krnovského. Ten, dosud nemocný, nebyl schopen do jakýchkoli jednání aktivně zasahovat a postupně poznával, že má v rukou Černého Petra a musí spoléhat už jen sám na sebe. Patrně proto se už znechucený Jan Jiří rozhodl v prosinci opustit Sedmihradský dvůr a nespolehlivého spojence a vydal se na nejistou cestu do Branibor. Nemoc jej zastavila ve městě *Levoča v Horních Uhrách*, kde šestačtyřicetiletý Jan Jiří, markrabě braniborský a kníže krnovský, 12. března 1624 zemřel. Na smrtelném loži údajně ještě připil na zdraví českého krále Fridricha Falckého. Ve čtyřiceti šesti letech tedy zemřel člověk, který dlouho nedával spát Habsburkům a mohl ještě mnoho dokázat.

Obr. 19.
Kristián Halberstadtský

Bethlen i přes protesty části uherské šlechty nechal tělo převést 22. března do Košic, kde byl Jan Jiří II. Hohenzollern-Braniborský, vévoda Krnovský etc. s nejvyššími poctami 29. března 1624 uložen k poslednímu odpočinku. Obřadu v katedrále svaté Alžběty Durynské v Košicích se osobně zúčastnil Gábor Bethlen Sedmihradský kníže, uherská šlechta, zástupci české emigrace i 4 elitní hohenzollernské kompanie, kterým velel Mathias Quadt⁴¹.

Jan Jiří II. Hohenzollern-Braniborský, vévoda Krnovský, patřil k radikálnímu křídlu stavovské opozice, jemuž uvažované spojení s Gáborem Bethlenem a připravované povstání Valachů na Moravě v roce 1623 mělo umožnit pokračovat v odboji proti Habsburkům. I když vojska shromážděná Janem Jiřím II. Krnovským operovala ve své celistvosti v regionu severní Moravy a Slezska krátce na počátku třicetileté války, jejich působení bylo citelné. V roce 1621 bylo Krnovsko Janu Jiřímu II. za účast ve stavovském odboji císařem konfiskováno ačkoliv je dál plně ovládal. Ve víru pobělohorských konfiskací a podivných prodejů zakoupil Krnovské knížectví v roce 1623 Karel z Liechtensteina, císařský místodržitel v Čechách. Jan Jiří Krnovský zůstal v Košicích s prázdnými rukama. Přesto neztrácel naději ani při zprávách o porážkách vojsk Fridricha Falckého v Německu. S nadšením sledoval zvěsti o obraně Kladské pevnosti, kterou jeho spojenci drželi. Znovu a znovu spřádal odvážné, a snad i fantastické plány na vytvoření nové protihabsburské koalice.

Rodinné svazky předurčovaly opozici Jana Jiřího II. vůči Habsburkům. Otec Jáchym III. Bedřich, dědičný držitel Braniborska (Kurfürst von Brandenburg) a starší bratr Jan Zikmund, již regent Pruský (von Preussen), směřovali svou politickou činnost proti Habsburským držávám. Sourozenci Jana Jiřího, starší sestra Anna Katharina (*26.7.1575; †29.3.1612) se prodala v roce 1597 za Kristiána IV. krále Dánského a Norského (*12.4.1577; †28.2.1648) a mladší sestra Barbara Sofie (*1584; †1636) v roce 1609 za Jana Bedřicha vévodu Württemberského (*1582; †1628), tak tvořili rodové svazky protestantských protivníků habsburských katolických sil.

Obr 20. Kristián IV. král Dánský a Norský

Obr 21. Jan Bedřich Württemberský

Také dcera staršího bratra Jana Jiřího II., neteř Marie Eleonora (*1599; †1655) se v roce 1620 provdala za švédského panovníka Gustava II. Adolfa krále Švédského (*1594; †1632), který se později přímo účastnil vojenských akcí proti Habsburkům a padl v bitvě u Lützen 16. listopadu 1632. Zdá se neuvěřitelné, že Jan Jiří Krnovský byl rodinou spřízněn i s českým králem Friedrichem Falckým, když se synovec Jiří Vilém Braniborsko-Pruský oženil s jeho sestrou Alžbětou Karolínou Falckou (1616).

Obr 22.
Svatba Jiřího Viléma Braniborsko-Pruského s
Alžbětou Karolínou Falckou

Obr 23. Gustav II. Adof král Švédský

Obr 24. Gábor Bethlen kníže Sedmihradský

Provázanost protihabsburských rodin posílil i sám Jan Jiří II. svatbou s Evou Kristinou Württembergskou (*1590; †1657) v roce 1610. Pravděpodobně představovala posílení spojení s rodinou, kterou nástup radikálního katolicismu také nenechával chladnou.

Obr 25. Eva Kristina Württembergská

Je nezodpověditelnou otázkou, zda by připravované akce Jana Jiřího II. v Horních Uhrách a patrně v Prusku či Braniborsku mohly znamenat citelné oslabení katolických sil, když jej postihla náhlá smrt 2. března 1624 v Levoči, kdy znovu spřádal fantastické plány na vytvoření nové protihabsburské koalice. Je možné, že uvažoval i o politickém sňatku, který učinila dcera Jana Zikmunda, Kateřina (*1602; †1644), když se roku 1626 provdala za Gábora Bethlena, knížete Sedmihradského (*1580; †1629).

Obr 26. Katedrála svaté Alžběty Durynské v Košicích

GENEALOGIE

Linie Hohenzollern-Brandenburg

Joachim III. Friedrich von Hohenzollern-Brandenburg (*27.1.1546; †18.7.1608)

I. § 8.1.1570

Katharina von Brandenburg-Küstrin (*10.8.1549; †10.10.1602)

1. Johann Sigismund (*8.11.1572; †23.12.1619) Kurfürst von Brandenburg, Regent von Preussen

I.§ 1594 Anna von Preussen (*1576; †1625)

1) Georg Wilhelm (*1595; †1640), Kurfürst von Brandenburg, Herzog von Preußen.

§I. (1616) prinzesin Elisabeth Charlotte von der Pfalz (*1597; †1660)

2) Anna Sophia (1598-1659)

§I. (1614) Herzog Friedrich Ulrich von Braunschweig-Wolfenbüttel (*1591; †1634)

3) Marie Eleonore (1599-1655)

§I. (1620) Gustav II. Adolf von Schweden (*1594; †1632)

4) Katharina (*1602; †1644)

§I. (1626) Gábor Bethlen, Fürst von Siebenbürgen (*1580; †1629),

§II. (1639) Herzog Franz Karl von Sachsen-Lauenburg (*1594; †1660)

5) Joachim Sigismund (*1603; †1625)

6) Agnes (*1606; †1607)

8) Johann Friedrich (*1607; †1608)

2. Anna Katharina (*26.7.1575; †29.3.1612)
 - I.§ (1597) Christian IV. von Danemark und Norwegen (*12.4.1577; †28.2.1648)
 - 1) Friedrich (* 15.8. 1599; † 9.10. 1599),
 - 2) Christian (*10.4.1603; †2.6.1647)
 - 3) Sofie (*4.1.1605; †7.9.1605)
 - 4) Elisabeth (*13.3.1607; †24.10.1608)
 - 5) Friedrich III. (*18.3.1609; †9.2.1670)
 - 6) Ulrich (*2.2.1611; †12.8.1633)

3. ? Dcera (*†1576)
4. **Johann Georg von Hohenzollern-Brandenburg, Herzog von Jägerndorf (*16.12.1577; † 12.3.1624)**
 - I.§ (1610) Eva Christine von Württemberg (*1590; †1657)
 - 1) Katharine Sibylle (*4.10.1611; †21.3.1612)
 - 2) Georg (*10.2.1613; †20.11.1614)
 - 3) Albrecht (*20.8.1614; †10.2.1620)
 - 4) Katharina Sibylle (*21.10.1615; †22.10.1615)
 - 5) Ernst (*18.1.1617Jägerndorf; †4.9.1642 Berlin)

5. August Friedrich (*1580; †1601)
6. Albrecht Friedrich (*1582; †1600)
7. Joachim (*1583; †1600)
8. Ernst (*1583; †1613)
9. Barbara Sofie (*1584; †1636)
 - I.§ (1609) Johann Friedrich Herzog von Württemberg (*1582; †1628)
 - 1) Henriette (*1610; †1623)
 - 2) Friedrich (*†1612)
 - 3) Antonia (*1613; †1679)
 - 4) Eberhard III. (*1614; †1674) Herzog von Württemberg
 - 5) Friedrich (*1615; †1682) Herzog von Württemberg-Neuenstadt
 - 6) Ulrich (*1617; †1671) Herzog von Württemberg-Neuenburg
 - 7) Anna Johanna (*1619; †1679)
 - 8) Sibylle (*1620; †1707)
 - 9) Eberthal (*1623; † 1624)

10. ? Dcera (*†1585-6)
11. Christian Wilhelm (*1587; †1665) Erzbischof und administrator von Magdeburg
 - I.§ (1615) Prinzessin Dorothea von Braunschweig-Wolfenbüttel (*1596; †1643)
 - II.§ (1650) Grafen Barbara Eusebia von Martinitz (†1656)
 - III. § (1657) Grafen Maximiliane von Salm-Neuburg (*1608; †1663)

- II.§ (1603)
 Eleonore von Preussen (*1583; †1607)
12. Marie Eleonore (*1607; †1675)
 - I.§ (1631) Ludwig Philipp Pfalzgraf von Simmern (*1602; †1655)

Literatura a zdroje:

- 1) KLVANA, Antonín; VAVŘÍK, Alois. *Kravařsko : kalendář česků na kravařsku a okolí*. Nový Jičín : Rud.Válka, 1907. 187 s.
- 2) Joachim Friedrich %28Brandenburg%29. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 2006, last modified on 9. Mai 2011 um 12:00 Uhr [cit. 2011-07-31]. Dostupné z WWW: <http://de.wikipedia.org/wiki/Joachim_Friedrich_%28Brandenburg%29>.
- 3) Stammliste der Hohenzollern. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 19:42, 3. Feb. 2005, last modified on 25. Juni 2011 um 17:50 Uhr [cit. 2011-07-31]. Dostupné z WWW: <http://de.wikipedia.org/wiki/Stammliste_der_Hohenzollern>.
- 4) VÁLKA, Josef. *Dějiny Moravy. Díl 2, Morava reformace, renesance a baroka*. Vyd. 1. V Brně : Muzejní a vlastivědná společnost, 1996. 275 s., [16] s. obr. příl (Vlastivěda moravská. Země a lid. Nová řada ; sv. 6) ISBN 8085048620.
- 5) http://de.wikipedia.org/wiki/Stammliste_der_Hohenzollern
- 6) <http://genealogy.euweb.cz/hohz/hohenz3.html#JGJ>
- 7) [http://de.wikipedia.org/wiki/Johann_Georg_\(Brandenburg-J%C3%A4gerndorf\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Johann_Georg_(Brandenburg-J%C3%A4gerndorf))
- 8) ŽÁČEK, Rudolf. *Slezsko : stručná historie států*. první. Praha : Libri, 2005. 214 s. ISBN 80-7277-245-7.
- 9) FUKALA, Radek. *Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky*. První. České Budějovice: Veduta, 2005. ISBN 80-86829-11-1.

Poznámky

¹ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 62

² FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 67

³ ŽÁČEK, Rudolf. Slezsko : stručná historie států. Str 188

⁴ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 96

⁵ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 123

⁶ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 141

⁷ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 142

⁸ VÁLKA, Josef. Dějiny Moravy. Díl 2, Morava reformace, renesance a baroka str 91

⁹ Podle genealogie patří k Jáchymu Arnoštovi Braniborsko-Ansbašskému (22.6.1583 -7.3.1625, Ansbach po smrti Jiřího Bedřicha I. staršího Brandenbursko-Ansbašského 25.4.1603), strýci Jana Jiřího Krnovského.

¹⁰ VOGELTANZ, Jan; Poznámky a doplňky ke knize E. Wagnera, *Ars bella gerendi*

¹¹ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 150

¹² FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 154

¹³ ŽÁČEK, Rudolf. Slezsko : stručná historie států. Str 91

¹⁴ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 156

¹⁵ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 161

¹⁶ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 162

¹⁷ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 169

¹⁸ Staré paměti dějin českých , Gidely, Str 270

¹⁹ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 181

²⁰ Staré paměti dějin českých , Gidely, Str 285

²¹ Celý text v překladu, Staré paměti české, Str 291-294

²² Historie česká, Gidely, Str 370

²³ Historie česká, Gidely, Str 391

²⁴ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 183

²⁵ ŽÁČEK, Rudolf. Slezsko : stručná historie států. Str 93

²⁶ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 195

²⁷ Novojická posádka císařských sestávala ze 4 setnin (400 mužů) jižním nebem opálených neapolských žoldnéřů, kterým se na Kravařsku říkalo „Černí Španělé“, kromě těch zde byl ještě jeden prapor německých mušketyrů, všichni pod císařským vůdcem plukovníkem Gonschienenem.

-
- ²⁸ Další varianta jména Kosche – Gošír – Gonschien – plukovník katolické ligy Jean Nicolo de Gauchier
- ²⁹ „Když 8. listopadu 1620 byla na Bílé Hoře poražena vojska zimního krále Bedřicha Falckého, nevzdal se tento naděje na český trůn. Mínil bojovati dále. Roku 1621 jmenoval pána Jana Jiřího knížete Krnovského nejvyšším velitelem svého vojska na Moravě a ve Slezku. Vojsko obsadilo Kladsko, Nisu, Opavu a několik jiných měst.
- ³⁰ Novojičínští pak sami pochovali nešťastné „Černé Španěly“ ve třech velikých jamách. Na hrobech jejich postavena později dřevěná kaple, a roku 1724 dřevěná stržena a Jesuity postavena nová zděná kaple, které dosud „Španělská“ kaple říkáme. Pomník 400 lidí.
- ³¹ Jean Nicolo de Gauchier velel v bitvě na Bílé Hoře půlce pluku valonské jízdy, která společně s Würzburgskou jízdou bojovala proti uherské jízdě, Staré paměti dějin českých str 369
- ³² Pověst se vztahuje k následkům za odvážný výpad Gauchiera na Krnovského osobní praporec u Raduně
- ³³ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 211
- ³⁴ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 215
- ³⁵ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 218
- ³⁶ GRŮZA; AUGUSTINKOVÁ: Stavebně historický průzkum v Bílovci. Ostrava 2000, nepublikovaný materiál uložený v archivu autorů
- ³⁷ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 216
- ³⁸ Literatura uvádí i datum 6. ledna 1622
- ³⁹ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 233
- ⁴⁰ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 239
- ⁴¹ FUKALA, Radek. Jan Jiří Krnovský: Stavovské povstání a zápas s Habsburky. Str 242